

לקוטי שיחות
PROJECT
LIKKUTEI
SICHOS

טור ליקוט

הרב מנחם מענדל רייצס

חלק טז | יתרו | שיחה ד

במוצאי ש"פ חוקת תשל"ח פתח הרבי, כדרכו בקודש, בשיחה על פירוש רש"י בפרשה, כשהוא מציין את מקום הפירוש בפסוק וב'קאפיטל' פלוני.

וכאן עשה הרבי אתנחתא והבהיר:

"יש מקשים וטוענים, היתכן שמשתמשים בלשון 'קאפיטל', שמקורה אינו יהודי (אלא בשפה הלאטינית)? והיו צריכים להשתמש בביטוי יהודי כמו 'סימן' וכדומה.

אלא שבאמת מצינו בגוף כתב-יד-קדשו של כ"ק אדמו"ר ה'צמח צדק', שהוא משתמש בלשון 'קאפיטל', ולכן הולכים בדרכיו ומשתמשים גם כן בלשון זו, ולא מתחשבים בטענה האמורה.

ובאמת כבר בתורה שבכתב אנו מוצאים מקור להנהגה זו, שהרי התורה מצטטת את הלשון 'יגר שהדותא' (ויצא לא, מז), וכן מוצאים אנו ברש"י שמפרש תיבות בתורה שבכתב באופן שהם 'לשון ארמי' (כגון 'פורת' – ויחי מט, כב)."

*

לאמיתו של דבר, מעבר לטענה על השימוש בתואר 'קאפיטל', יש המערערים על עצם חלוקת התורה לפי 'קאפיטלאך', או בלשון המדוברת: פרקים.

חלוקת **הפסוקים** היא עתיקת-יומין ומקורה קדוש וטהור (נדרים לז, ב), וכפי שמודגש בכך שאחד מטעמי המקרא המקודשים הוא 'סוף פסוק'; אולם בחלוקת התורה ל**פרקים** החלו להשתמש לפני כמה מאות שנים ולא נמצא לה מקור נאמן (ויעוין שו"ת 'לבושי מרדכי' יורה דעה תליתאי סימן מ). בחומשים קדמונים לא מצאנו חלוקה זו (ברש"י ובשאר המפרשים הראשונים מציינים ל'פרשה' פלונית ולעולם לא יצינו ל'קאפיטל' מסויים), וגם לאחר מכן - היא היתה נפוצה רק בחומשים שנדפסו באירופה ולא באלו שנדפסו בארצות המזרח.

אולם במשך הזמן הפכה חלוקה זו לנחלת הכלל, וגם גדולי ישראל השתמשו בה וציינו את הפסוקים לפיה (ולדוגמא, הגאון רבי עקיבא איגר ב'גליון הש"ס' שלו – וכגון בפסחים ו, ב). ואם כי מזמן לזמן יש מי שמתעורר 'להחזיר עטרה ליושנה' ולבטל חלוקה זו, הרי למעשה כיום אין אלטרנטיבה אחרת.

ועדיין רבים מתייחסים לחלוקה זו כענין טכני שנוצר מכורח המציאות בלבד; אולם בשיחה השבועית - 'לקוטי שיחות' חלק טז שיחה ד' לפרשת יתרו – יש לנו תופעה נדירה של דיוק במספרי ה'קאפיטלאך' וגילוי רמזים נפלאים מתוכם, כשהנימוק הוא:

"נמצאת חלוקה זו בכל הספרים דכל תפוצות ישראל (וגדולי ישראל) ומאז כמה וכמה דורות, ומנהג ישראל תורה היא!"

*

השיחה עוסקת בשני ה'קאפיטלאך' המוקדשים, בתוך פרשת יתרו, לסיפור מתן תורה ומעמד הר סיני – 'קאפיטל' יו"ד-טי"ת ו'קאפיטל' כ"ף.

ב'קאפיטל' יו"ד-טי"ת מסופר על ירידתו של הקב"ה למטה - 'וַיֵּרֶד ה' עַל הַר סִינַי', דבר שהשפיע חזק על שטח האדמה – 'וְהָרַס יְהוָה סִינַי עֶשֶׂן כָּלֹּ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו ה' בְּאֵשׁ וַיַּעַל עֶשֶׂן וַיַּעַל עֶשֶׂן כְּעֶשֶׂן הַכֹּבֵשׂ וַיֵּרֶד כָּל הָהָר מְאֹד', וכל המקום נעשה קדוש ונאסר באזהרה חמורה להתקרב אליו ולגעת בו, בגלל השראת השכינה בשטח הארצי.

אולם כשאנו ממשיכים ל'קאפיטל' כ"ף אנו מקבלים תמונת-מצב אחרת:

הקב"ה אומר לבני ישראל – 'אַתֶּם רְאִיתֶם כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם', ההתגלות האלוקית היתה מגובה רב, מה שנראה כסותר לגמרי את התיאור הקודם על ירידת השכינה למטה בארץ.

רש"י מיישב את הסתירה, ואומר: 'הרכין השמים והציען על ההר', כלומר: הקב"ה דיבר 'מן השמים', אבל שמים אלו היו מורכבים על ההר התחתון, כך שהשראת השכינה מתייחסת גם להר סיני עצמו שהתחבר עם השמים; אבל עדיין הניגוד הקוטבי בין שני ה'קאפיטלאך' – שכל אחד מהם מתמקד רק בצד אחד של הענין - אומר דרשני.

[הניגוד בולט גם בפירושי רש"י על הכתובים: רש"י חוזר על דבריו האמורים, שהשמים היו מורכבים על הר סיני, בשני ה'קאפיטלאך' – אולם ב'קאפיטל' יו"ד-טי"ת מדגיש רש"י את הצד התחתון של 'הר סיני', ואילו ב'קאפיטל' כ"ף הוא שם דגש על הצד העליון של 'השמים', כמבואר בשיחה באריכות רבה].

ובכן, בשיחה מקשר זאת למספרים:

המספר יו"ד-טי"ת רומז לספירת ה'מלכות' (ה'מלכות' היא הנקראת 'נוקבא', כידוע, ויו"ד-טי"ת בגימטריא של שם הנקבה הראשונה והשורשית: 'חווה'), שענינה הוא הורדת האלקות למטה – ולכן ב'קאפיטל' זה יש הדגשה על הצד של הירידה למטה, 'וַיֵּרֶד ה' עַל הַר סִינַי';

ואילו המספר כ"ף שייך לספירת ה'כתר' (השם 'כתר' מתחיל באות כ"ף, וגם המלה 'עשרים' בגימטריא 'כתר'), שענינו הוא הגבהה ורוממות, כמו הכתר הנמצא גבוה מעל הראש – ולכן ב'קאפיטל' זה יש הדגשה דוקא על הצד של השמים הגבוהים, 'מִן הַשָּׁמַיִם דְּבַרְתִּי עִמָּכֶם'.

ולסיום נעיר בדרך אפשר, שלכאורה יש מקום להוסיף שהקשר של המספר יו"ד-טי"ת עם עניין הירידה למטה מתבטא גם בפירוש המלה "יֵט" שיש בו משמעות של הטייה והרכנה כלפי מטה, וכמו הפסוק (תהלים יח, י) שמביא רש"י בענין זה עצמו של הרכנת השמים – "יֵט שמים וירד" (אלא שמהשיחה לא משמע כן, וצריך עיון).

ועוד נעיר ונציין, שמעלת המספר יו"ד-טי"ת במשמעות של גילוי והמשכת אלקות למטה, מתחברת עם תאריך החג החסידי יו"ד-טי"ת כסלו, כמבואר ב'רשימות' חוברת א' ובהתוועדויות תשנ"ב ח"א ע' 363 (ועיין שם גם בקשר לחג של כ"ף כסלו).

***